

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: Matěj Mikeš
Název diplomové práce: Ústavní základy civilního procesu
Vedoucí: JUDr. Pavla Buriánová, Ph.D.
Oponent: JUDr. Vladislav Vnenk, Ph.D.

I.

Diplomant předložil k obhajobě diplomovou práci s tématem *Ústavní základy civilního procesu*. Pokud jde o téma jako takové, jedná o zajímavé a aktuální interdisciplinární téma, výběr lze tedy kvitovat.

II.

Pokud jde o samou strukturu diplomové práce. K **úvodu** diplomové práce nutno konstatovat, že je na několika místech spíše svým obsahem závěrem diplomové práce, neboť některé části kandidát popisuje jako již napsané. V úvodu diplomové práce postrádám definování výzkumných otázek či popis vědeckých metod, které chce diplomant při sepisu své diplomové práce využít.

První kapitolu diplomové práce diplomant nazval *Ústavní právo a civilní proces – vymezení a definování pojmů ve vzájemné souvislosti*. V rámci této první kapitoly se nejprve diplomant zabývá pojmem soukromého práva a odlišením soukromého práva od práva veřejného. K tomu je nutné bohužel konstatovat, že soukromé a veřejné právo je v práci popsáno velmi povrchně, není využita judikatura (ani judikatura tzv. kompetenčního senátu). K tomu srov. např. FISCHEROVÁ, Eliška. Vybrané případy vzájemného působení práva veřejného a práva soukromého v intencích občanského zákoníku. In. *Naděje právní vědy 2017: „Právní věda v praxi“*. První vydání. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017.

Následně se diplomant věnuje pojmu ústavního práva a pojmu ústavního pořádku, přičemž diplomant bohužel opomíná zásadní nálezy Ústavního soudu, který se týká rozsahu pojmu *ústavní pořádek* a to nálezy sp. zn. Pl. ÚS 36/01 ze dne 25. 6. 2002, ve kterém Ústavní soud uvedl, že *rozsah pojmu ústavního pořádku nelze vyložit toliko s*

ohledem na ustanovení § 112 odst. 1 Ústavy, nýbrž i vzhledem k ustanovení čl. 1 odst. 2 Ústavy a do jeho rámce zahrnout i ratifikované a vyhlášené mezinárodních smlouvy o lidských právech a základních svobodách. Toto opomenutí se následně projevuje i v navazujících kapitolách diplomové práce, jak bude v posudku uvedeno.

Dále se diplomant v předmětné kapitole věnuje pojmu civilního procesu, druhům civilního procesu, vč. popisu insolvenčního či rozhodčího řízení. Pokud jde o části věnující se veřejnému a soukromému právu, jakož i právu ústavnímu, zde postrádám širší zastoupení odborné literatury, která je k tomuto tématu dostupná. V případě civilního procesu je literatura v zásadě dostatečná. První kapitola je kapitolou úvodní, kdy lze ve větší míře tolerovat popisnost, ke které se uchyluje diplomant v této své kapitole diplomové práce.

Druhá kapitola je věnována právu na spravedlivý proces. Diplomant se věnuje pojmu spravedlnosti obecně, následně klíčovému pojmu kapitoly, a to právu na spravedlivý proces, přičemž pozornost věnuje především Evropské úmluvě a Listině základních práv a svobod. Poněkud nadbytečná je podkapitola s názvem *Právo na spravedlivý proces z hlediska civilního procesu v ústavním vývoji českého státu od roku 1849 až do současnosti*.

Třetí kapitola je nazvána *Zásada nezávislého a nestranného soudce, právo na zákonného soudce*. Zde se diplomant věnuje především postavení soudů v systému dělby moci a soudcům jako takovým, jakož i stěžejní zásadě nezávislého a nestranného soudce.

Poněkud neúplně, resp. nepřesně a tedy nesprávně, působí vyjádření diplomanta (str. 50), že *Zvláštní procesní situace vzniknou tehdy, pokud je rozpor mezi zákonem a mezinárodní smlouvou nebo ústavním zákonem a mezinárodní smlouvou. V případě rozporu zákona a mezinárodní smlouvy se soud/soudce vždy bude řídit mezinárodní smlouvou, která má přednost, tak jak je to uvedeno v čl. 10 Ústavy ČR. Soudce zároveň zákon nezruší, jen jej nebude aplikovat v konkrétním případě*. Diplomant v textu zcela opomíjí situaci, kdy může vzniknout rozpor mezi zákonem a mezinárodní smlouvou o lidských právech, soudce bude poté postupovat podle čl. 95 odst. 2 Ústavy s ohledem na závěry Ústavního soudu v nálezu (jak již bylo uvedeno výše) sp. zn.

Pl.ÚS 36/01 ze dne 25. 6. 2002, ve kterém Ústavní soud uvedl, že *rozsah pojmu ústavního pořádku nelze vyložit toliko s ohledem na ustanovení § 112 odst. 1 Ústavy, nýbrž i vzhledem k ustanovení čl. 1 odst. 2 Ústavy a do jeho rámce zahrnout i ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách.*

Nepřesné (ve smyslu zákonné dikce) je taktéž například vyjádření na str. 51 a 52 diplomové práce, že *Kromě těchto důvodů nedobrovolného odvolání jsou v § 94 ZSS uvedeny i další důvody, jako je dosažení 70 let věku, prohlášení za mrtvého a jiné.* Předmětné ustanovení, pokud jde o věk soudce však uvádí, že funkce soudce zaniká (nejde tedy o odvolání) nikoliv dosažení věku 70 let, ale *uplynutím kalendářního roku, v němž soudce dosáhl věku 70 let.*

V rámci této kapitoly bohužel diplomant opomíjí základní odbornou literaturu k danému tématu a to např. NEMEŠKALOVÁ ROSINOVÁ, Alžběta. *Podjatost soudců v rozhodovací praxi vrcholných soudů ČR.* Praha: C.H.Beck, 2021., současně i další existující (a aktuálnější) komentáře k Listině základních práv a svobod a to např. KÜHN, Zdeněk., KRATOCHVÍL, Jan., KMEC, Jiří, KOSAŘ, David a kol. *Listina základních práv a svobod. Velký komentář.* Praha: Leges, 2022.; HUSSEINI, Faisal., BARTOŇ, Michal., KOKEŠ, Marian., KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod.* Praha: C. H. Beck, 2021.

Čtvrtá kapitola je věnována zásadě rovnosti před soudem. Tato kapitola je zpracována na první pohled velmi ledabyle a tedy nedostatečně, a to s ohledem na zvolené téma. Diplomant se měl věnovat i zakotvení této zásady i v rámci civilního procesu dle ust. § 18 osř, přičemž konkrétní procesní práva jsou širší, než jak je vypočetl diplomant. Existuje i široké spektrum použitelné judikatury. Pokud jde o další jednotlivá práva v rámci osř, jedná například o právo vyjádřit se ke všem důkazům dle ust. § 123 osř, právo na řádné doručení vydaného rozhodnutí ve smyslu ust. § 158 osř nebo právo nahlížet do spisu a činit si z něj výpisky dle ust. § 44 osř. Současně spadá pod zásadu rovnosti i teorie důkazního břemene a případná možnost obrácení důkazního břemene (např. Pl. ÚS 37/04), či zásada poučovací povinnosti. **Kapitola pátá** je věnována zásadě rychlosti řízení, veřejnosti a ústnosti, která svojí kvalitou podstatně lepší než předchozí kapitola. Přesto však by si zkoumání tématu zasloužilo širší pozornost, jakož i mnohem širší penzum odborné literatury.

V **závěru** diplomové práce diplomant shrnuje závěry, ke kterým ve své diplomové práci dospěl.

III.

Práce jako takové je bohužel na velmi nízké úrovni. Ve smyslu příslušné vyhlášky děkana FPR č. 53D/2021, o státní závěrečné zkoušce – obhajoba diplomové nebo bakalářské práce platí, že se požaduje, aby práce *vycházela ze studentova seznámení se s významnými prameny, které se k tématu práce vztahují, a to zejména příslušných právních předpisů, monografií, článků z odborných periodik, příspěvků ze sborníků a z odborných konferencí, stejně jako ze soudní judikatury (u níž nepostačuje pouhé studium jejích právních vět)*. Což zjevně nebylo dodrženo, diplomant pracuje s minimem literatury, přestože ke zvolenému tématu existuje široké penzum dostupné literatury, se kterou mohl diplomant pracovat. Stejně tak je minimálně pracováno se soudní judikaturou.

V odborné práci se autoři neoznačují tituly, např. str. 18, kde diplomant uvádí *dle JUDr. Zahradníkové a jejího kolektivu*, správně by bylo označení R. Zahradníková, nad to, R. Zahradníková je docentkou (doc.), nikoliv doktorkou (JUDr.). Současně lze z citované monografie dle obsahu dovodit konkrétního autora citované pasáže.

Diplomant se často uchyluje k neodbornému vyjadřování a to např. str. 25: *Pod právem na spravedlivý proces či spravedlivým procesem si každý z nás něco intuitivně představí a nějak si jej vyloží, co je jeho součástí, avšak definování tohoto pojmu není tak lehké, jak se zdá být.*

Na str. 49 zjevně chybí slovo: *Na základě tohoto článku je soudce obecného soudu vázán při své rozhodovací činnosti pouze a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu ČR.*

Práce obsahuje množství překlepů či gramatických chyb a to např. str. 10 „*V úvodní kapitole se zaměřím na vymezení Ústavního práva především.*“

Diplomant nemá jednotnou citační normu, některé citace jsou zjevně nesprávné (např. cit. č. 9, 17, 58, 98, 122, 194 či 210).

IV.

S ohledem na výše uvedené **doporučuji** diplomovou práci k obhajobě, přičemž, s výhradou průběhu obhajoby samé, kde se předpokládá vysoká kvalita obhajoby samé, navrhuji ohodnocení známkou **dobře**. V případě nekvalitní obhajoby lze uvažovat i o hodnocení stupněm nevyhověl, nicméně závěrečný návrh oponenta práce je hodnocení známkou dobře.

Otázky k obhajobě:

1. Vyjádřete se k existenci či neexistenci práva na odvolání v rámci civilního a trestního procesu z hlediska ústavních záruk.
2. Vyjádřete se ke vztahu dovolání v civilní věci a ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy ČR.

**JUDr. Vladislav Vnenk, Ph.D.,
oponent diplomové práce**